

"LEVEN OP DE HEIBLOEM"

verhalen van vroeger

*Een publicatie van Heemkundevereniging Heibloem
Nummer 10 van 18, oktober 2024*

Stokershorst en de Heibloem in oorlogstijd

Hoofdgebouw voor de oorlog

Vervolg nummer 8

Een andere ploeg van drie Broeders en 16 jongens ging naar de Heibloem. Ten minste zo was het plan. Maar voor dat uitgevoerd was, kreeg ik bericht, dat Broeder Chrystophorus en de andere Broeders niet langer met hun jongens mochten blijven waar zij waren. De Engelsen wilden dat zij vertrokken. Ten einde raad besloten wij dus, dat de groep van Broeder Chrystophorus dan maar naar de Heibloem zou gaan, en dat de eerst aangewezen groep zou blijven, waar hij was.

Op 21 november brachten de Engelsen met hun wagens de Broeders en jongens weg. Maar bij de Heibloem gekomen, weigerde de commandant de toegang, zoals eigenlijk wel te voorzien was geweest. Daar stonden ze. Na lang praten zeiden de Engelsen: jullie zijn evacu  s. In Weert is een doorgangshuis voor alle evacu  s. Daar brengen we dus jullie naar toe. En er hielp geen moedertje lief aan: instappen, en weg reden zij, naar Weert.

Dat doorgangshuis in Weert was gevestigd in het klooster van de Paters van de H. Geest. Maar die hadden nu in hun eigen huis niets te zeggen. Het bevel werd gevoerd door een afdeling van het Amerikaanse Rodekruis. En nu trof het erg ongelukkig, dat dit juist een groep Quakers was, zoals u weten zult een godsdienstige secte, en onze Broeders vielen nu juist niet erg in de gratie bij hen. Maar dat kan Broeder Chrystophorus u veel beter vertellen.

Broeder Chrystophorus vertelt:

Moet nog verteld worden.

Broeder Overste Joseph vertelt:

't Was dus lang niet alles botertje tot de bodem met die evacuatie naar Weert. Dat hebt u van Broeder Chrystophorus wel gehoord. Maar laat ik naar mijn eigen verhaal terugkeren.

Broeder Damianus en Guill Derks, een knecht, gingen samen naar Stokershorst om de oogst te dorsen, die daar nog lag. Dat zou ons in de voedselvoorziening een heel stuk helpen. Maar de Engelsen wilden het niet hebben. Wij moesten maar wachten tot zij vertrokken waren. Alweer een strop!

Maar er kwam nog meer. Donderdags daarop, de 23e november, besloten de Engelse autoriteiten in Baexem, dat alle Broeders en jongens uit dat dorp naar Weert moesten vertrekken. De bevelen werden daartoe gegeven, maar de Broeders weigerden te vertrekken, omdat de Overste er niet in gekend was. Dat beviel de Engelsen niet erg, maar de Broeders hielden voet bij stuk.

Diezelfde avond waren de Engelsen al bij mij, en praten hielp niets: het bevel stond vast en er was alleen maar aan te gehoorzamen. Het betrof nu nog slechts hen, die in Baexem waren; de rest kon te zijner tijd volgen. En zo vertrok een groot deel onzer Broeders en jongens - ook de kleintjes, die zo goed bij de Zusters verzorgd waren - naar Weert. Broeder Chrystophorus heeft u dat alles al verteld, zodat ik mij verder bepaal tot de geschiedenissen, die zich hier afspeelden.

Op zaterdag 24 november viel Broeder Engelmundus op weg naar de kerk en brak een arm. Hij werd naar het Groene Kruis te Heythuysen gebracht en vandaar naar Weert vervoerd, naar het gasthuis.

Broeder Hugo en Broeder Philippus, die 'al een tijd ziek waren, werden nu ook naar Weert overgebracht, omdat wij meenden, dat zij in het gasthuis betere geneeskundige hulp zouden krijgen. Maar wat viel dat tegen. Het gasthuis in Weert was overvol en de Broeders kregen een heel ongezellig celletje.

Broeder Gabriël had hen per auto weggebracht naar Weert. Zondagmorgen om half acht was hij terug met de onaangename boodschap, dat de Broeders en jongens in Weert naar Vught moesten. Afijn, u heeft die geschiedenis van Broeder Chrystophorus gehoord. Met Pater Rector ging ik hals over kop eerst naar de Civil Affairs te Baexem; toen dat niet hielp naar die van Weert. Maar ook dat haalde niets uit. En zo vertrokken ze die zondagmiddag uit Weert, een duistere toekomst tegemoet. Pater Rector ging met hen mee. Ik had zelf wel graag meegegaan, maar dat ging niet: ik kon de Broeders en de jongens te Heythuysen en te Roggel, en de beide huizen Stokershorst en Heibloem niet in de steek laten.

Broeder Hugo en Broeder Philippus, die nog steeds in Weert waren, konden natuurlijk niet mee naar Vught. Zij waren intussen uit het gasthuis weggegaan en huisden nu bij de Paters van de H. Geest. Na heel veel moeite kon ik eindelijk van de verkeersinspectie een Rodekruis auto krijgen en daarmee zijn we toen met z'n drieën naar Heythuysen gereden. En de goede Zusters van het Groene Kruis hebben de beide Broeders weer liefderijk opgenomen.

Ik ben de geschiedenis hiermee eigenlijk al iets vooruit gelopen. Vrijdags de 24e november was de kapel van de Heiboem vrijgegeven. Pater Rector opperde het plan daar naar toe te gaan, om de zielzorg voor de omwonenden op zich te nemen. Maar daar is natuurlijk niets meer van gekomen, toen Pater Rector 's zondags daarop met de jongens naar Vught ging.

Het tweede grote nieuws van die dag was, dat de Engelsen Stokershorst hadden verlaten. Het huis was zelfs voor soldaten onbewoonbaar. Direct hebben Broeders en jongens hun intrek in het gebouw genomen, en wel in de bakkerij, de enige plek van heel het huis die nog wat

Stokershorst na de bevrijding, november 1944

droog was. Ze zouden zien te redden wat er nog te redden was, maar veel plezier was er voor de mensen in Stokershorst niet aan, vooral met het oog op de voedselvoorziening. Het brood moest bijvoorbeeld helemaal in Heythuysen worden gehaald. Maar 't ergste was, dat de aardappelen, waarvoor ze eigenlijk gekomen waren, niet te bereiken waren, want al dat land stond onder water. De Duitsers hadden bij het maken van hun versperringen en versterkingen de waterlozing in het kanaal dichtgemaakt. Ik had er de burgemeester, die tevens watergraaf was, al meerdere malen over gesproken om toch die waterlozing open te laten maken, maar er was niets van gekomen en al onze aardappelen zijn verloren gegaan. Dat was een grote ramp. De Broeders moesten nu hun aardappelen bij de boeren lenen.

Broeder Damianus, onze boer, was intussen al op snor gegaan naar zijn koeien. Hij vond er enige terug, en die gevoegd bij de beesten, die hij had

Zaal van de kleine jongens Stokershorst na de bevrijding, november 1944

weten te redden, en die welke hij van de Duitsers uit de weiden had weten terug te stelen, vormden het begin van onze nieuwe veestapel. De stal van Stokershorst was evenwel nog niet te gebruiken; daarom werden de beesten bij boeren in de buurt gestald.

Waar was ik ook al weer gebleven? O ja, 26 november heb ik gehad. Nu volgt maandag 27 oktober. Op die dag kreeg ik van de Commissie van voedselvoorziening gedaan, dat de aardappelen en de voederbieten van de Heibloem gerooid zouden worden. Dit werk werd uitgevoerd door evacu  s en fabrieksarbeiders uit Roggel. Maar daar ik niets betalen kon, gaf de gemeente Roggel voorschot voor de lonen van de arbeiders.

De avond van diezelfde dag kreeg ik bezoek van de Civil Affairs; ik woonde nog steeds bij Mevrouw Van Gaal te Heythuysen. 't Was een Engelsman, en hij kwam vertellen, dat het Nederlands Militair Gezag had bepaald, dat alle kinderen van internaten en gestichten naar veiliger oorden in het zuiden van het land zouden worden overgebracht. Onze jongens, die nog hier waren, vielen ook daaronder. Er was besloten, dat zij naar Eindhoven zouden gaan. Praten hielp niets: de volgende dag zouden om 10 uur 's morgens vijf of zes Engelse wagens bij de kerk van Heythuysen komen. Ik moest zorgen, dat alle jongens en hun begeleiders dan daar verzameld waren. Ook de jongens, die al op Stokershorst waren, en die op de Heibloem werkten, vielen daaronder. De Broeders waren er van vrijgesteld; die konden meegaan of hier blijven, dat bleef hun hetzelfde.